

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

Кафедра теорії та історії держави і права, конституційного права

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор Академії

кандидат юридичних наук, доцент

Олександр ОЛІЙНИК

«___» _____ 2020 р.

СИЛАБУС

**навчального курсу «Проблеми міжнародного контролю за дотриманням
прав людини»**

**для підготовки фахівців на третьому рівні вищої освіти
за освітнім рівнем «доктор філософії»**

**з галузі знань 08 «Право» зі спеціальності 081 «Право»
форма навчання: денна**

РОЗРОБНИК:

доцент кафедри,

кандидат наук з державного управління

Катерина ДЕНИСЕНКО _____

ЗАТВЕРДЖЕНО:

**на засіданні кафедри теорії та історії держави
і права, конституційного права**

Протокол № __ від «___» _____ 20__ р.

**Кредити та кількість
годин:**

**Денна: години: 16 лекційних, 32 практичних та 72
самостійна робота.**

**Заочна: години: 10 лекційних, 14 практичних
(семінарських) та 96 самостійна робота.**

Чернігів – 2020

Анотація курсу

Ідея прав людини стала підґрунтям правопорядку сучасних демократичних держав. Проте й донині єдиного розуміння прав людини немає. Відтак важливо зрозуміти, коли, за яких умов і завдяки кому стали можливими становлення та розвиток прав у минулому і панування ідеї прав людини в політико-правовому житті сучасних демократичних держав.

Про права людини давно почали говорити як про універсальні загальнолюдські цінності, які по факту народження належать і гарантуються кожній людині в її взаєминах з державною владою.

Права людини в сучасному світі – це не просто актуальна тема для дискусій, це проблема, вирішення якої стоїть у центрі практичної діяльності міжнародного співтовариства. Захист прав людини і громадянина є конституційно-правовим і міжнародно-правовим обов'язком сучасних держав, який реалізується за допомогою системи принципів, інститутів, механізмів і процедурно-правових правил, що прямо або опосередковано передбачені для цих цілей.

Сучасні правники зазначають, що необхідно розрізнати теорію і практику прав людини. Права і свободи людини легко постулюються на папері, але дуже важко реалізуються в житті. Головне в цій проблемі – не теоретична розробка прав і свобод людини (хоча таке завдання, звичайно, не знімається), а створення необхідних умов, гарантій і механізмів для їх реалізації, тобто практична сфера. Перехід до процесу реальної реалізації у світовому і регіональному політико-правовому просторі прав, свобод, гарантій та обов'язків людини і громадянина, є нагальною потребою сьогодення, однією з умов входження України у європейське співтовариство.

Мета курсу

Метою викладання навчальної дисципліни «Проблеми міжнародного контролю за дотриманням прав людини» є отримання аспірантами (ад'юнктами) глибоких і міцних знань щодо системи міжнародно-правових норм в галузі прав людини; навчити їх вільно оперувати міжнародно-правовими категоріями і поняттями зазначеної галузі права; сформувати у них уяву про існуючі в сучасному світі різноманітні міжнародно-правові механізми захисту прав людини та їх взаємодію; навчити проводити правовий аналіз рішень міжнародних судових інституцій та розвинути здібності щодо їх експертної оцінки; відпрацювати навички складання документів, зокрема, скарг до Європейського Суду з прав людини на базі знань зі сфери міжнародної судової практики; сформувати уміння використовувати норми міжнародного права для вироблення і обґрунтування правових позицій.

Організація навчання
Тематичний план

№ теми	Назви розділів і тем	Кількість годин									
		Денна форма					Заочна форма				
		Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
			Л	СЗ	ПЗ	СР		Л	СЗ	ПЗ	СР
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Розділ 1. Формування концепції прав людини											
1	Права людини. Правовий статус людини та громадянина: загальна характеристика	15	2		4	9	14	2			12
2	Механізм забезпечення прав та свобод людини і громадянина: поняття, елементи, гарантії	15	2		4	9	15			2	13
3	Міжнародні механізми і процедури органів ООН з додержання прав людини й основних свобод	15	2		4	9	16	2		2	12
4	Конвенції ООН з прав людини та організаційно-правові механізми контролю за їх здійсненням	15	2		4	9	15			2	13
Всього за розділ 1		60	8		16	36	60	4		6	50
Розділ 2. Міжнародні організаційно-правові механізми захисту прав людини											
5	Проблеми імплементації норм міжнародного захисту прав людини в національну правову систему	15	2		4	9	15	2		2	11
6	Європейська інституційна система захисту прав людини	15	2		4	9	15	2		2	11
7	Міжнародний досвід організації моделі «омбудсман +»	15	2		4	9	16	2		2	12
8	Національний превентивний механізм як вид моніторингу прав людини	15	2		4	9	14			2	12
Всього за розділ 2		60	8		16	36	60	6		8	46
Усього годин		120	16		32	72	120	10		14	96

Завдання до практичних занять

Практичні заняття

При підготовці до практичного заняття Ви маєте підготувати теоретичні питання, вирішити ситуаційні задачі та тестові завдання. Відсутність вищезазначеного, навіть за умови вашої присутності на семінарі, оцінюється в 0 балів.

Плани практичних занять

Тема 1. Права людини. Правовий статус людини та громадянина: загальна характеристика

1. Поняття та генеза прав людини.
2. Класифікація основних прав та свобод людини і громадянина.
 - 2.1. Покоління прав людини.
 - 2.2. Особисті (громадянські), політичні, соціально-економічні, культурні, екологічні права.
3. Поняття, елементи та принципи правового статусу людини і громадянина.
4. Громадянство України як елемент правового статусу.

Тестові завдання

1. Який китайський філософ відстоював ідею договірної походження держави і рівності всіх людей перед небом?
 - а) Лао-цзи;
 - б) Мо-Цзи;
 - в) Мен-цзи;
 - г) Конфуцій.
2. В якому документі вперше зустрічається поняття «права людини»?
 - а) Конституції Пилипа Орлика;
 - б) Декларації прав людини і громадянина;
 - в) Загальній декларації прав людини;
 - г) жодна відповідь не вірна.
3. Які історичні події слугували формуванню сучасної концепції прав людини?
 - а) Жовтневий переворот;
 - б) Перша світова війна;
 - в) створення Ліги Націй;
 - г) Друга світова війна.
4. Який вчений називав права людини «справедливими претензіями людей один до одного, а потім – і по відношенню до держави»?
 - а) Джон Ролз;

- б) Отрид Хеффе;
- в) Огюст Конт;
- г) Девід Юм.

5. На думку історика і політолога Віктора Осятиньські, концепція прав людини ґрунтується на такому твердженні:

- а) будь-яка влада обмежена;
- б) кожна людина має свій автономний світ, у який не може втручатися жодна влада;
- в) кожна людина, захищаючи свої права, може пред'являти претензії державі, домагатися дотримання своїх прав;
- г) всі відповіді вірні.

6. Хто є автором теорії поділу прав людини?

- а) Карел Васак;
- б) Елеонора Рузвельт;
- в) Джеймс Ерік Драммонд;
- г) Шон Лестер.

7. До першого покоління прав людини належать:

- а) колективні права;
- б) соціально-економічні та культурні права;
- в) громадянські та політичні права;
- г) усі права, що виникли в результаті науково-технічного прогресу.

8. До соціальних прав не відноситься:

- а) право на соціальне забезпечення;
- б) право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування;
- в) право на підприємницьку діяльність;
- г) право на житло.

9. Продовжіть речення «політичні права спрямовані на реалізацію можливості брати участь у ...»:

- а) політичному житті суспільства, формувати і здійснювати державну владу, впливати на неї;
- б) розподілі, обміні та використанні матеріальних благ держави;
- в) формуванні та розвитку суспільства;
- г) жодна відповідь не вірна.

10. В якому національному нормативно-правовому акті закріплено: «Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави»?

- а) Декларації про державний суверенітет України;
- б) Конституції України;
- в) Цивільному кодексі України;

г) Законі України «Про громадянство України».

Література: основна № 2, 3, 7, 9, 10, 15; допоміжна № 6, 7, 18, 24, 25, 28, 35, 36, 46, 47, 49, 76, 80.

Тема 2. Механізм забезпечення прав та свобод людини і громадянина: поняття, елементи, гарантії

1. Механізм забезпечення прав та свобод людини і громадянина: поняття та структура.

1.1. Механізм реалізації прав та свобод людини і громадянина: поняття, юридичні елементи.

1.2 . Механізм захисту прав та свобод людини і громадянина.

1.3 . Механізм охорони прав та свобод людини і громадянина.

2. Гарантії прав та свобод людини і громадянина: поняття та система.

2.1. Загальні гарантії прав і свобод людини та громадянина.

2.2. Спеціальні (юридичні) гарантії прав і свобод людини та громадянина.

Ситуаційні задачі (вправи)

1. Впишіть в таблицю відомі Вам механізми забезпечення прав та свобод людини і громадянина, а також тезисно розкрийте їх загальну характеристику.

Механізм забезпечення прав та свобод людини і громадянина	Загальна характеристика

2. Перед Вами ряд тверджень. Визначте, які з них є вірними, а які – невірними:

- механізм реалізації прав, свобод та обов'язків людини і громадянина – це єдність правових та інших засобів, прийомів та способів за допомогою яких матеріалізуються (фактично втілюються) права, свободи та обов'язки людини і громадянина;

- в доктринальних джерелах розрізняють юридичний, психологічний, соціальний і соціологічний механізм реалізації прав, свобод та обов'язків людини і громадянина;

- гарантії прав та свобод людини і громадянина це невід'ємний елемент правового статусу людини та громадянина;

- «механізм захисту» та «механізм охорони» прав і свобод людини і громадянина – це тотожні поняття.

3. ТОВ «Альта» три місяці не виплачує заробітну плату працівникам, мотивуючи це відсутністю коштів. У цьому контексті розкрийте відомі Вам механізми самозахисту права працівників на оплату

праці. Наведіть відомі Вам приклади самозахисту прав людини через наявні національні та міжнародні механізми.

Література: основна № 2-5, 7, 9, 10, 15; допоміжна № 1, 8, 15, 32, 41, 45, 51, 62, 78.

Тема 3. Міжнародні механізми і процедури органів ООН з додержання прав людини й основних свобод

1. Міжнародні стандарти з прав, свобод та обов'язків людини і громадянина.

2. Органи ООН у механізмі захисту прав і свобод людини.

3. Імплементация міжнародних стандартів прав і свобод людини і громадянина в національне право України.

Тести

1. Перша міжнародна міждержавна організація, створена з метою розвитку співробітництва, досягнення миру і безпеки між народами, - це:

- а) Ліга Націй;
- б) ООН;
- в) Рада Європи;
- г) Гельсінська спілка з прав людини.

2. Ініціатором створення Ліги Націй виступив:

- а) Вільям Говард Тафт;
- б) Воррен Гардінг;
- в) Вудро Вільсон;
- г) Томас Маршалл.

3. В якому році було створено Лігу Націй:

- а) 1915;
- б) 1918;
- в) 1920;
- г) 1921.

4. На конференції в якому місті було засновано ООН?

- а) Лос-Анджелес;
- б) Сан-Франциско;
- в) Вашингтон;
- г) Нью-Йорк.

5. Яка із вказаних мов не належить до офіційних мов ООН:

- а) англійська;
- б) французька;
- в) іспанська;
- г) німецька.

6. На підставі якого документу діє ООН?

- а) Положення;
- б) Статуту;
- в) Конвенції;
- г) Декларації.

7. В якому місті розташована штаб-квартира ООН?

- а) Парижі;
- б) Оттаві;
- в) Лондоні;
- г) Нью-Йорку.

8. На полотнищі якого кольору зображено прапор ООН?

- а) синього;
- б) блакитного;
- в) рожевого;
- г) помаранчевого.

9. Скільки держав були членами-засновниками ООН?

- а) 43;
- б) 45;
- в) 50;
- г) 51.

10. Головним дорадчим органом ООН є:

- а) Генеральна Асамблея;
- б) Міжнародний валютний фонд;
- в) Економічна і соціальна рада;
- г) Міжнародний суд.

11. Хто очолює Генеральну Асамблею ООН?

- а) Секретар;
- б) Президент;
- в) Голова;
- г) жодна відповідь не вірна.

12. Скільки голосів має кожна держава-член ООН в Асамблеї?

- а) 0,5;
- б) 1;
- в) 1,5;
- г) 2.

Література: основна № 2-10, 12, 15; допоміжна № 2, 3, 9, 12, 20, 26, 31, 33, 34, 53, 70, 72-74, 79.

Тема 4. Конвенції ООН з прав людини та організаційно-правові механізми контролю за їх здійсненням

1. Загальні питання реалізації прав, свобод та обов'язків людини і громадянина у міжнародних документах.

2. Основні положення міжнародних документів про захист прав людини і основоположних свобод.

3. Система міжнародного контролю за здійсненням прав людини.

Тести

1. В якому із вказаних документів закріплено право кожної людини на соціальне забезпечення?

- а) Міжнародному пакті про громадянські і політичні права;
- б) Міжнародному пакті про економічні, соціальні і культурні права;
- в) Конвенції про права осіб з інвалідністю;
- г) Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

2. Коли було прийнято Міжнародну конвенцію про ліквідацію всіх форм расової дискримінації?

- а) 21 липня 1965 року;
- б) 21 вересня 1965 року;
- в) 21 листопада 1965 року;
- г) 21 грудня 1965 року.

3. Який орган здійснює нагляд за дотриманням Міжнародної конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації?

- а) Комісія з ліквідації расової дискримінації;
- б) Департамент з ліквідації расової дискримінації;
- в) Комітет з ліквідації расової дискримінації;
- г) Управління з ліквідації расової дискримінації.

4. Чи є Україна стороною Міжнародної конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації?

- а) Україна готується до підписання цієї Конвенції;
- б) Україна підписала Конвенцію, але не ратифікувала її;
- в) Україна є стороною Конвенції;
- г) Україна припинила членство в Конвенції.

5. Окрім сегрегації у Міжнародній конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації здійснюється особливе засудження:

- а) сексизму;
- б) апартеїду;
- в) фемінізму;
- г) тоталітаризму.

6. Яка із вказаних країн-членів ООН не є учасником Конвенції з прав дитини?

- а) США;
- б) Зімбабве;
- в) Камбоджа;
- г) Мексика.

7. Коли, відповідно до Конвенції з прав дитини, має бути зареєстрована дитина?

- а) після зачаття;
- б) після народження;
- в) до досягнення нею одного року;
- г) до досягнення нею двох років.

8. Відповідно до Конвенції з прав дитини, дитиною є кожна людська істота до досягнення:

- а) 14-річного віку;
- б) 16-річного віку;
- в) 17-річного віку;
- г) 18-річного віку.

9. Яке з перелічених прав не захищено Конвенцією про права осіб з інвалідністю?

- а) право на недоторканість приватного житла;
- б) право на достатній життєвий рівень та соціальний захист;
- в) право на щорічний відпочинок;
- г) право на участь у політичному та суспільному житті.

10. Із скількох статей складається Конвенція про права осіб з інвалідністю?

- а) 50;
- б) 54;
- в) 56;
- г) 58.

11. В якому із вказаних міжнародних документів розкривається сутність поняття «катування»?

- а) Міжнародній конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації;
- б) Конвенції про права осіб з інвалідністю;
- в) Конвенції про права дитини;
- г) жодна відповідь не вірна.

12. Який орган здійснює контроль за виконанням Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання?

- а) Комісія ООН проти катувань;
- б) Департамент ООН проти катувань;
- в) Комітет ООН проти катувань;
- г) Управління ООН проти катувань.

Література: основна № 2-6, 8, 10; допоміжна № 4, 25, 26, 31, 36, 41, 51, 54, 72, 82.

Тема 5. Проблеми імплементації рішення норм міжнародного захисту прав людини в національну правову систему

1. Поняття «імплементація», її значення для правотворчості в Україні.
2. Особливості тлумачення поняття «імплементація».
3. Зміст і способи «імплементації» норм міжнародного права в Україні.
4. Імплементація міжнародних норм які стосуються збройних конфліктів.
5. Імплементація міжнародних норм у сфері правоохоронної діяльності.

Ситуаційні задачі (вправи)

1. Заповніть таблицю – «Погляди вітчизняних та зарубіжних вчених щодо поняття «імплементація»» (не менше 5-ти). Оберіть визначення, яке найбільше Вам імпонує. Обґрунтуйте свій вибір.

Автор (-и)	Визначення поняття

2. Статтею 9 Конституції України передбачено, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України.

Укладення міжнародних договорів, які суперечать Конституції України, можливе лише після внесення відповідних змін до Конституції України.

Надайте обґрунтовані відповіді на питання:

- «Міжнародний договір» та «міжнародна угода» – це тотожні поняття?
- Яку роль у формуванні національної правової системи у сфері дотримання прав людини відіграють міжнародні договори?
- У положеннях яких національних нормативно-правових актів міститься вказівка – «Якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші норми, ніж ті, що передбачені законодавством України, то застосовуються норми міжнародного договору»?

3. Заповніть таблицю – «Суб'єкти, функціональні повноваження яких пов'язані з імплементацією міжнародних норм у сфері дотримання прав людини».

Суб'єкт	Нормативно-правове регулювання правового статусу	Функціональні повноваження щодо імплементації міжнародних норм у сфері дотримання прав людини

4. Перед Вами твердження. Визначте, які з них є вірними, а які – невірними:

- у міжнародному прав під «імплементациєю» розуміється організаційно-правова діяльність держав із метою реалізації їхніх міжнародно-правових зобов'язань;

- «імплементация» та «трансформація» – це тотожні поняття;

- поняття «імплементация» походить від лат. impleo – запроваджую;

- в Україні відсутні механізми імплементациї міжнародних норм, в тому числі й у сфері захисту прав людини;

- імплементацию здійснюють органи державної влади, уповноважені забезпечувати виконання країною міжнародно-правових зобов'язань.

5. Громадяни України Р. та Н., перебуваючи у відрядженні на території Словацької Республіки, вчинили згвалтування неповнолітньої громадянки цієї держави. Через тиждень після повернення гвалтівників на Батьківщину, до Генеральної прокуратури України надійшов запит від правоохоронних органів Словацької Республіки про видачу громадян Р. та Н. задля дослідження всіх обставин та вирішення справи по суті.

Дайте відповіді на питання:

- Які норми міжнародного права регулюють ситуацію, що склалась?

- Які з них ратифіковано Україною?

- Які дії мають вчинити українські уповноважені суб'єкти згідно норм міжнародного права в цій ситуації?

- Норми якого права доцільно застосовувати до громадян Р. та Н.?

- Які права мають громадяни Р. та Н. згідно норм міжнародного права в контексті окресленої ситуації?

6. Громадянка України О. чотирнадцять років проживала та працювала на умовах трудового договору в м. Омськ (Російська Федерація). Після досягненні законодавчо встановленого пенсійного віку жінка звернулась до Пенсійного фонду України за призначенням пенсії за віком. Після перевірки всіх наданих заявницею документів уповноваженим органом було відмовлено у зарахуванні страхового стажу, набутого на території РФ, що, у свою чергу, призвело до відмови у праві на пенсійну виплату.

В контексті вищезазначеної практичної ситуації надайте аргументовані відповіді на наступні питання:

- Особливості імплементациї в Україні міжнародних норм у сфері соціального захисту.

- Форми співпраці органів соціального захисту населення України з відповідними органами країн СНД у межах договірних відносин.

- Чи є правомірною відмова Пенсійного фонду України у зарахуванні страхового стажу, набутого в РФ, згідно норм міжнародного права?

- Чи має заявниця ефективні засоби правового захисту відповідно до міжнародних норм?

7. Громадянин України ромського походження М. один рік на умовах строкового трудового договору працював на судні, яке зареєстроване у Франції. Власником судна є громадянин Німеччини.

Під час здійснення трудової діяльності чоловік неодноразово зазнавав образ та принижень з боку членів судна, пов'язаних із його етнічною приналежністю. Керівництво судна в примусовій формі із застосуванням погроз доручало чоловіку здійснення роботи, яка не обумовлена трудовим договором. Крім того, громадянину М. було виплачено у два рази меншу заробітну плату, аніж іншим працівникам судна з аналогічною кваліфікацією та однаковим обсягом передбачених посадових обов'язків.

В контексті вищезазначеної практичної ситуації надайте аргументовані відповіді на наступні питання:

- Які норми міжнародного права регулюють ситуацію, що склалась?

- Які з них ратифіковано Україною?

- Норми якого права доцільно застосовувати до французького судна?

8. Лейтенант Г., громадянин України, перебуває в полоні самопроголошеного терористичного утворення «ДНР». Чоловік тяжко поранений у підреберну ділянку, а також хворий на бронхіт та гострий медіастиніт. При цьому польові командири терористичного утворення щоденно у примусовій формі залучали лейтенанта до тяжкої фізичної праці, в результаті чого стан здоров'я останнього стабільно погіршувався. Час від часу чоловік зазнавав катувань за непокору сепаратистам. Прохання лейтенанта на отримання первинної медичної допомоги ігнорувались.

Періодично сепаратисти проводили колону виснажених військовополонених, серед яких був і лейтенант Г., містом, де проросійські активісти викрикували прокляття в бік в'язнів та кидали у них сміття.

В контексті вищезазначеної практичної ситуації надайте аргументовані відповіді на наступні питання:

- Норми яких міжнародно-правових документів регулюють ситуацію, що склалась?

- Які з них ратифіковано Україною?

- Які права Г. було порушено з точки зору міжнародного права?

- Чи можна вважати дії сепаратистів військовим злочином з точки зору міжнародного права?

- Чи передбачена міжнародними нормативно-правовими актами відповідальність для сторони, яка утримує військовополонених?

- Чи відомі Вам міжнародні судові процеси, пов'язані з негуманним поводженням із військовополоненими?

Література: основна № 1-6, 8-10, 12; допоміжна № 5, 16, 36, 55, 61, 82.

Тема 6. Європейська інституційна система захисту прав людини

1. Вимоги до країн які бажають стати членами ЄС відносно демократичних засад та прав і свобод людини.
2. Компетенція інститутів європейських співтовариств.
3. Практичні принципи захисту прав людини.
4. Основні положення Хартії ЄС про основні права.

Ситуаційні задачі (вправи)

1. Перед Вами ряд тверджень. Визначте чи є серед них помилкові? Відповідь обґрунтуйте.

- В ЄС не існує цілісного механізму захисту прав людини.
- Єдиний Європейський Акт – це нормативно-правовий акт, відповідно до якого здійснено низку реформ, зокрема у сфері захисту прав людини, що згодом привели до створення Європейського Союзу.
- Згідно з установчими договорами ЄС є конфедерацією з елементами федерації.
- Принципом функціонування ЄС, згідно з яким заходи ЄС за змістом та формою не повинні виходити за межі того, що є необхідним для досягнення цілей установчих договорів, є принцип верховенства права ЄС.
- Проблема «дефіциту демократії» в ЄС пов'язана з неналежним дотриманням прав людини, що закріплені у Конвенції.
- Джерелом влади в Європейському Союзі виступає народ.
- Україна щодо ЄС є державою-кандидатом.
- Каталог прав людини в ЄС передбачений Хартією про основоположні права ЄС.
- До політичних прав громадян, передбачених установчими договорами ЄС, належать право вільного пересування територією ЄС.
- Організація «ЄС» створена на основі трьох Співтовариств, а саме: Європейського співтовариства вугілля і сталі, Європейського оборонного співтовариства, Європейського політичного співтовариства.
- ЄС був заснований на основі Маастрихтського договору 1992 р.

2. Запишіть в таблицю чотири критерії та їх складові, визначені на засіданні Європейської Ради у Копенгагені (21-22 червня 1993 року), які необхідно виконати для вступу до ЄС. Проаналізуйте «виконані» / «не виконані» критерії Україною.

<u>Критерій</u>	<u>Складові</u>

3. Визначите ключові положення членства в ЄС та на їх основі проаналізуйте позитивні / негативні наслідки членства для України в контексті удосконалення механізму захисту прав людини у різноманітних сферах суспільного життя.

<u>Сфера</u>	<u>Позитивні наслідки членства України в ЄС</u>	<u>Негативні наслідки членства України в ЄС</u>
політична		
економічна		
соціально-трудова		
інтеграційна		
освітня		
інвестиційна		

4. На основі аналізу організаційно-правових засад діяльності Ради Європи та Європейського Союзу здійсніть порівняння цих інституцій на основі зазначених критеріїв.

<u>Критерій</u>	<u>Рада Європи</u>	<u>Європейський Союз</u>
штаб-квартира		
структура		
країни-члени		
офіційні мови		
цілі		
принципи діяльності		

5. Завдання для роботи у групах.

Завдання для роботи в групі № 1.

Ознайомтесь зі змістом статті 2 (Право на життя) Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод і дайте відповіді на питання:

- що означає це право для людини?
- які обов'язки має Україна у зв'язку з цим правом?
- як і заради яких цілей це право може бути обмежено?
- наведіть відомі Вам практичні приклади, які ілюструють проблематику з дотриманням цього права?
- на Ваш погляд, чому у світових релігіях присутній заклик «не убий»?

Завдання для роботи в групі № 2.

Ознайомтесь зі змістом статті 5 (Право на свободу та особисту недоторканість) Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод і дайте відповіді на питання:

- що означає це право для людини?
- які обов'язки має Україна у зв'язку з цим правом?
- як і заради яких цілей це право може бути обмежено?
- наведіть відомі Вам практичні приклади, які ілюструють проблематику з дотриманням цього права?

Завдання для роботи в групі № 3.

Ознайомтесь зі змістом статті 6 (Право на справедливий суд) Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод і дайте відповіді на питання:

- що означає це право для людини?
- які обов'язки має Україна у зв'язку з цим правом?
- як і заради яких цілей це право може бути обмежено?
- наведіть відомі Вам практичні приклади, які ілюструють проблематику з дотриманням цього права?

Завдання для роботи в групі № 4.

Ознайомтесь зі змістом статті 8 (Право на повагу до приватного і сімейного життя) Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод і дайте відповіді на питання:

- що означає це право для людини?
- які обов'язки має Україна у зв'язку з цим правом?
- як і заради яких цілей це право може бути обмежено?
- наведіть відомі Вам практичні приклади, які ілюструють проблематику з дотриманням цього права?

6.Громадянин Німеччини М., будучи ВІЛ-інфікованим і маючи кілька хронічних захворювань, включаючи епілепсію, вірусний гепатит, проходив лікування в місцевій приватній лікарні, де придбав від сусіда по кімнаті ряд серйозних захворювань, в тому числі кір, бронхіт і гостре запалення легенів. Чоловік переконаний, що став жертвою приватної лікарні в частині порушення прав, які захищаються Конвенцією.

Надайте аргументовані відповіді на питання:

- Чи було, на Вашу думку, порушення норм Конвенції та Протоколів до неї?
- Чи належить представлена практична ситуація до юрисдикції Європейського суду з прав людини?

7.Громадянин Молдови В. звернувся у сервісний центр МВС України у м. Києві із заявою дозволити йому пройти навчання та здати екзамен на отримання посвідчення водія. В процесі проходження медичної комісії з'ясувалось, що В. перебуває на обліку в місцевому психоневрологічному диспансері, через що в його проханні йому було відмовлено. Громадянин В. вважає, що зазнав дискримінації з боку сервісного центру.

Здійсніть юридичний аналіз ситуації та надайте аргументовані відповіді на питання:

- Чи було, на Вашу думку, порушення норм національного законодавства?

- Чи було, на Вашу думку, порушення норм Конвенції та Протоколів до неї?

- Чи має громадянин В. ефективні засоби правового захисту?

8. Громадянин Албанії Д. був засуджений до довічного позбавлення волі за вбивство і незаконне зберігання вибухових речовин. Після вироку, протягом декількох років, він проходив лікування від хронічної параноїдальної шизофренії у різних психіатричних закладах. Заявник був поміщений у звичайну в'язницю, в одну камеру зі здоровими ув'язненими. З ним поводитися як з звичайним ув'язненим. Батько і адвокат заявника поскаржилися владі, що адміністрація тюремній лікарні не надавала громадянину Д. належної медичної допомоги, в результаті чого стан здоров'я останнього погіршився, однак їх скарга була відхилена. Після цього, батько ув'язненого подав скаргу на дії Албанської влади до Європейського суду з прав людини, де було викладено всі обставини справи щодо умов утримання сина у в'язниці.

В контексті вищезазначеної практичної ситуації розкрийте процесуальний порядок подання скарги до Європейського суду з прав людини, а також надайте аргументовані відповіді на наступні питання:

- Чи було, на Вашу думку, порушення норм Конвенції та Протоколів до неї?

- Кому Конвенція гарантує захист закріплених у ній прав і свобод?

- Чи є виправданим застосування неналежного поводження до особи, яка вчинила особливо тяжкий злочин згідно норм Конвенції та Протоколів до неї?

- Яке рішення по справі має прийняти Європейський суд з прав людини?

9. Громадянка України О. та її 13-річна дочка Г. переїхали з тимчасово окупованої АР Крим на постійне місце в Україну (м. Чернігів). Обидві віросповідують іслам. Дочка почала навчатись в місцевій СЗШ. До обов'язків учнів, згідно Статуту навчального закладу, належить відвідування уроків виключно у шкільній формі встановленого зразка.

Мати звернулася до адміністрації навчального закладу з проханням зробити для її дочки виключення і дозволити відвідувати заняття в хіджабі, оскільки шкільна форма не приховує фігуру та обличчя, що за ісламом є «харам». Жінці було відмовлено, директор школи аргументував свою позицію нормою Закону України «Про освіту», відповідно до якої усі учасники освітнього процесу є рівними в реалізації своїх обов'язків. При цьому, очільник поставив жінку перед фактом – або її дитина відвідує навчальний заклад в шкільній формі або він буде змушений вжити заходів

щодо відрахування дівчини із школи через недотримання норм Закону України «Про освіту», а також Статуту і Правил внутрішнього трудового розпорядку навчального закладу.

Громадянка О. не поділяє позицію адміністрації школи та переконана в наявності низки порушень норм Конвенції та Протоколів до неї. Використавши всі засоби судового захисту в Україні, жінка має намір звернутись до Європейського суду з прав людини.

На підставі вищезазначеної фабули складіть від імені громадянки О. заяву до Європейського суду з прав людини.

Література: основна № 1, 2, 11, 13; допоміжна № 5, 10, 11, 13, 14, 17, 19, 27, 37, 39, 40, 43, 60, 66, 67, 81.

Тема 7. Міжнародний досвід організації моделі «омбудсман +».

1. Історія виникнення інституту омбудсмана і його роль в забезпеченні прав людини
2. Світові моделі омбудсмана в зарубіжних країнах.
3. Інститут омбудсмана Європейського Союзу.
4. Повноваження та особливості діяльності омбудсмана в зарубіжних країнах.
5. Поняття та моделі «омбудсман +».
6. Особливості моделі «омбудсман +».

Ситуаційні задачі (вправи)

1. Перед Вами ряд тверджень. Визначте чи є серед них помилкові? Відповідь обґрунтуйте.

- У світі існують дві моделі інституту омбудсмена – шведська та французька.
- Інститут військового омбудсмена функціонує в таких державах, як Норвегія, Німеччина, Чехія, Російська Федерація.
- Інститут міжнародного омбудсмена було створено у 1982 році.
- У Новій Зеландії відсутній інститут омбудсмена.
- В Білорусії призначення омбудсмена на посаду здійснює парламент, а в Великобританії – монарх.
- Слово «омбудсмен» зі шведської «ombudsman» перекладається, як «тимчасовий повірений».
- Наразі посада омбудсмана існує у 80 країнах світу.
- Посада омбудсмена, як правило, належить до виконавчої гілки влади.

2. Заповніть таблицю – «Альтернативні види омбудсменів та характеристика їх функціональних повноважень».

<u>Вид</u>	<u>Функціональні повноваження</u>
Омбудсмен новин	
Банківський омбудсмен	

Омбудсмен з прав дітей	
Військовий омбудсмен	
Омбудсмен з прав літніх людей	
Омбудсмен з питань меншин	
Бізнес-омбудсмен	

3. Заповніть таблицю «Позитивні та негативні риси моделі «омбудсман +»»»

Позитивні риси моделі «омбудсман +»	Негативні риси моделі «омбудсман +»

4. Громадянин Брюсселя С., якого було засуджено до позбавлення волі за катування своєї колишньої співмешканки та їх спільної дочки, перебував у в'язниці, де намагався вчинити самогубство. Йому був поставлений діагноз «гострий напад божевілля». Було встановлено, що в минулому він мав психіатричні проблеми. Чоловіку прописали антипсихотичне лікування. Препарати йому видавалися два рази в тиждень. Приймати їх він міг без стороннього спостереження. Через кілька днів після спроби самогубства чоловік скоїв напад на наглядача. Дисциплінарна комісія призначила йому покарання у вигляді 45 діб штрафного ізолятора. Син громадянина С. неодноразово звертався до адміністрації в'язниці з вимогою про переведення батька до психіатричного закладу, однак йому було відмовлено.

Надайте аргументовані відповіді на наступні питання:

- Які норми міжнародного права було порушено?
- Як мала чинити адміністрації в'язниці міжнародного права в цій ситуації?
- Які має права громадянин С. згідно норм міжнародного права в контексті окресленої ситуації?
- Кому, громадянину С. чи його сину, доцільно звернутись із скаргою до Європейського омбудсмена?
- Яке рішення має прийняти Європейський омбудсмен виходячи із вищезазначеної фабули?

5. Громадянин Італії М., відбуваючи покарання у вигляді 15 років позбавлення волі, дізнався, що хворий лімфатичною лейкемією. Коли його стан почав погіршуватися, він став відвідувати в денний час сеанси хіміотерапії у лікарні. Під час доставки у лікарню його сковували ланцюгами. Під час сеансів терапії його ноги були також в ланцюгах, а одна рука була прикута до ліжка. Він вирішив припинити лікування, скаржачись

на умови його проведення та на агресивну поведінку наглядачів по відношенню до нього, а також звернутись до Європейського омбудсмена за захистом своїх прав.

Надайте аргументовані відповіді на наступні питання:

- Які норми міжнародного права було порушено?
- Як мала чинити адміністрації в'язниці міжнародного права в цій ситуації?

На підставі вищезазначеної фабули складіть від імені громадянки М. скаргу на дії адміністрації в'язниці.

6. Громадянин України О. разом з дружиною та двома неповнолітніми дітьми, перебував у Парижі з туристичною подорожжю, під час якої у однієї дитини піднялась температура тіла до 39°. Чоловік з готелю зателефонував до швидкої медичної допомоги, однак диспетчер останньої відмовив батьку в приїзді лікарів, мотивуючи це відсутністю у дівчини французького громадянства, і порекомендував звернутись до найближчої лікарні. Батько привіз дитину до лікарні, однак і там почув відмову в госпіталізації через відсутність вільних місць. Чоловік вбачає наявність порушення низки міжнародних норм по відношенню до своєї дитини з боку швидкої медичної допомоги та лікарні і має намір звернутись до Європейського омбудсмена.

Надайте аргументовані відповіді на наступні питання:

- Які міжнародні норми було порушено?
- Чи може батько звернутись із скаргою до Європейського омбудсмена, будучи громадянином України? Якщо так, - складіть скаргу від імені громадянина О. до Європейського омбудсмена на дії медичних закладів.

7. Брюссельськими органами місцевого самоврядування було оголошено тендер на користування земельною ділянкою в центрі міста. Було подано одну заявку на участь у тендері з усіма необхідними реєстраційними документами, пов'язаними із веденням підприємницької діяльності, від громадянина Бельгії сирійського походження А. Орган місцевого самоврядування в усній формі відмовив чоловіку в участі у тендері. Громадянин А. надіслав запит до зазначеного органу з вимогою надати йому письмову відповідь щодо пояснення причин відмови в його участі у тендері. Після спливу терміну, впродовж якого орган мав надати відповідь на звернення, чоловік особисто звернувся до органу місцевого самоврядування за поясненням, де уповноважена особа останнього повідомила, що не має жодного наміру та бажання надавати будь-які пояснення громадянину сирійського походження.

Надайте аргументовані відповіді на наступні питання:

- Які норми міжнародного права було порушено?
- Чи є виправданою відмова органу місцевого самоврядування?

На підставі вищезазначеної фабули складіть:

- Від імені громадянина А. скаргу до Європейського омбудсмена.
- Відповідь на скаргу громадянина А. Європейським омбудсменом.

Література: основна № 6, 14; допоміжна № 29, 30, 38, 40, 44, 51, 52, 54, 61.

Тема 8. Національний превентивний механізм як вид моніторингу прав людини

1. Поняття національного превентивного механізму, місця несвободи та мандат органу.

2. Історія, характерні риси та функції НПМ.

3. Моделі НПМ та їх повноваження.

4. Призначення на посаду та звільнення з посади Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Припинення повноважень Уповноваженого. Виконання Уповноваженим функцій національного превентивного механізму.

5. Загальна характеристика проектів Концепції державної політики запобігання катуванням та нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню, Закону «Про національний комітет України з попередження катувань». Комісія з питань попередження катувань. Департамент з питань реалізації національного превентивного механізму та його функції.

Ситуаційні задачі (вправи)

1. Визначте, що належать до місць несвободи в Україні:

- заклади примусового лікування;
- дошкільні навчальні заклади;
- середі загальноосвітні навчальні заклади;
- органи місцевого самоврядування;
- пункти тимчасового розміщення біженців;
- органи державного управління;
- будинки-інтернати для громадян похилого віку та інвалідів;
- вищі навчальні заклади.

2. ВІЛ-інфікований громадянин І., спочатку перебував у в'язниці, потім був переведений в одиночну камеру, температура в якій опускалася взимку до 7-10С. Його не лікували від ВІЛ і не відправляли в лікарню через відсутності там вільних місць. Тюремні камери, в яких він перебував, були у вкрай поганому стані, вентиляція, опалення і гаряча вода відсутні, лікарі рідко відвідували ув'язнених, а якщо і відвідували, то не давали ліків. Чоловік звернувся із скаргою до Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму на дії адміністрації в'язниці.

Надайте аргументовані відповіді на наступні питання:

- Які норми національного права було порушено адміністрацією в'язниці?

- Які норми міжнародного права було порушено адміністрацією в'язниці?

- Які заходи ефективного реагування мають бути здійснені Департаментом щодо адміністрації в'язниці?

3. Громадянин Д., інвалід I групи, перебуває у Рівненському слідчому ізоляторі. Чоловік звернувся із скаргою на дії адміністрації ізолятора до Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму, де зазначив, що на території зазначеного об'єкту відсутні пандуси, поручні та кнопки виклику для людей з обмеженими можливостями, у камерах цілковита темрява через відсутність освітлення, ліки у медичному пункті не придатні до використання. В ізоляторі, через брак площі, немає умов для конфіденційного спілкування підсудних з адвокатом, ознайомлення з матеріалами своїх справ.

Надайте аргументовані відповіді на наступні питання:

- Які норми національного права було порушено адміністрацією слідчого ізолятора?

- Які норми міжнародного права було порушено адміністрацією слідчого ізолятора?

Сформулюйте від імені Департаменту рекомендації до слідчого ізолятора щодо усунення недоліків, у разі їх наявності, задля належного функціонування останнього.

4. Представниками Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму було здійснено моніторинговий візит до спеціалізованої загальноосвітньої школи-інтернат в Полтавській області. В ході інтерв'ю в обстановці віч-на-віч, деякі дівчата розповіли представнику Департаменту, що вони періодично змушені вступати в інтимні зносини проти їх волі із вчителем математики, про що неодноразово повідомляли директору школи-інтернат, однак останній на це не реагував. Попри зазначене, хлопці повідомили, що очільник закладу час від часу відвозить їх на автобусі до фермерського господарства, яке належить його зятю, де вони змушені виконувати різну роботу, зокрема косити траву, годувати тварин, прибирати за останніми тощо.

Надайте аргументовані відповіді на наступні питання:

- Які норми національного права було порушено адміністрацією школи-інтернат?

- Які норми міжнародного права було порушено адміністрацією школи-інтернат?

- Чи підлягають вчитель математики та директор школи кримінальній відповідальності?

- Які заходи ефективного реагування мають бути здійснені Департаментом щодо адміністрації школи-інтернат?

5. 18 квітня 2018 року о 12.00 працівниками Житомирського відділення поліції на робочому місці було затримано громадянку Л. без ухвали слідчого судді, суду за підозрою у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 115 ККУ, який було вчинено 3 жовтня 2017 року. Під час допиту жінка зазнавала ударів та побоїв, а також залякувань з боку працівників правоохоронних

органів. 21 квітня 2018 о 15.00 жінку з численними тілесними ушкодженнями відпустили без будь-яких пояснень та вибачень.

Надайте аргументовані відповіді на наступні питання:

- Які норми національного права було порушено працівниками поліції?
- Які норми міжнародного права було порушено працівниками поліції?
- Які заходи ефективного реагування мають бути здійсненні Департаментом щодо працівників поліції?

6. Громадянина Г. було затримано працівниками Київського відділення поліції за підозрою у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 187 ККУ. Перше побачення затриманого із захисником, який діяв на підставі доручення Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги в місті Києві, відбулося в коридорі Голосіївського УП в присутності двох оперативних працівників. Під час другого побачення чоловік повідомив адвокату про застосування до нього насилля, звернув увагу захисника на видимі тілесні ушкодження та кров на одязі, просив посприяти у наданні йому медичної допомоги у зв'язку з болем внутрішніх органів та інших частин тіла, що стало результатом побоїв працівниками поліції. Захисник жодним чином не відреагував на прохання затриманого.

На підставі вищезазначеної фабули складіть від імені громадянина Г. скаргу до Уповноваженого з прав людини на дії працівників поліції та бездіяльність захисника.

Література: основна № 6, 14; допоміжна № 6, 13, 29, 50, 52, 53, 56-59, 63, 69.

Завдання для самостійної роботи

Низка питань навчальної дисципліни виносяться на самостійне опрацювання. Виконання самостійної роботи оформлюється у формі доповіді та презентації, оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу. Для виконання завдань самостійної роботи вам необхідно опрацювати одне із нижчезазначених тематик.

1. Принципи прав і свобод людини і громадянина.
2. Права людини і правова держава.
3. Права людини і соціальна держава.
4. Особисті права в конституційному законодавстві України.
5. Політичні права в конституційному законодавстві України.
6. Державні органи у механізмі забезпечення прав та свобод людини і громадянина.
7. Суб'єкти громадянського суспільства у механізмі забезпечення прав та свобод людини і громадянина.
8. Судова влада як гарант прав і свобод людини і громадянина.
9. Сучасні проблеми забезпечення прав і свобод особи в кримінальному судочинстві.
10. Сучасні виклики перед Україною в галузі прав людини.
11. Велика хартія вольностей 1215 року.

12. Петиція про права 1628 року.
13. Статут ООН щодо прав і свобод людини.
14. Декларація про права на розвиток 1986 року.
15. Декларація про права осіб, що належать до національних чи етнічних, релігійних і мовних меншин 1992 року.
16. Паризька декларація про расу і расові забобони 1978 року.
17. Універсальні правозахисні органи: види та завдання.
18. Регіональні системи контролю за дотриманням прав і свобод людини.
19. Імплементация міжнародних норм у трудовій сфері.
20. Імплементация міжнародних норм у соціальній сфері.
21. Імплементация міжнародних норм щодо поводження з військовополоненими.
22. Форми співпраці правоохоронних органів України в рамках договорів з країнами Євросоюзу.
23. Результати співпраці правоохоронних органів України в рамках договорів з країнами Євросоюзу.
24. Інституції правозахисної діяльності в ЄС.
25. Характеристика регіональної співпраці у сфері прав людини.
26. Міжнародно-правові джерела захисту прав людини.
27. Повноваження Комісара Ради Європи.
28. Роль Комісара Ради Європи.
29. Фактори, що визначають авторитет інституту омбудсмена.
30. Поняття «фільтрів» подачі звернень Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини.
31. Особливості діяльності спеціалізованих омбудсманів.
32. Особливості діяльності місцевих омбудсманів.
33. Позитивні та негативні риси моделі «омбудсман +»
34. Характеристика діяльності моніторів.
35. Особливості проекту Концепції державної політики запобігання катуванням та нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню.
36. Особливості проекту Закону «Про національний комітет України з попередження катування».
37. Місця несвободи в Україні та в ЄС: порівняльна характеристика.
38. Історія виникнення національного превентивного механізму.

Література: основна № 1-15; допоміжна № 1-3, 6-9, 11-21, 24-26, 33-46, 48-54, 56-72, 75-82.

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання виконуються у вигляді рукописного есе обсягом до 15 сторінок формату А4, орієнтація – книжкова, поля: відступ 1,25 мм; з усіх сторін поля – 20 мм, шрифт – Times New Roman, кегель – 14,

міжрядковий інтервал – 1,5, стиль – Normal. Посилання на використані інформаційні джерела оформлюються у квадратних дужках за зразком: [7, с. 28–32]. Наприкінці тексту доповіді, у разі потреби, розмішують список використаних джерел, оформлений відповідно до ДСТУ 8302:2015.

Тематика есе:

1. Еволюція становлення та розвитку міжнародного механізму контролю за дотриманням прав людини.
2. Особливості реалізації соціальних та економічних прав людини в колишньому СРСР.
3. Співробітництво України та ЄС у сфері дотримання прав людини.
4. Міжнародно-правовий захист прав людини осіб, які страждають психічними розладами.
5. Міжнародно-правовий захист прав жінок, які мають дітей.
6. Міжнародно-правовий захист прав осіб похилого віку.
7. Міжнародно-правовий захист прав осіб з інвалідністю.
8. Міжнародно-правовий захист прав військовополонених.
9. Міжнародні стандарти захисту прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
10. Міжнародно-правовий захист прав біженців.
11. Стандарти ООН у сфері захисту прав осіб, які хворіють на ВІЛ / СНІД.
12. Стандарти ООН у сфері захисту прав трудящих мігрантів та членів їх сімей.
13. Механізми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.
14. Засоби реагування та санкції Комітету ООН з прав людини до держав-порушниць.
15. Функції омбудсмена та їх загальна характеристика.
16. Місце омбудсмена в системі органів державної влади.
17. Поняття, повноваження та особливості колегіальних омбудсманівських служб.
18. Становлення та розвиток інституту омбудсмена на пострадянському просторі.
19. Особливості функціонування інституту омбудсмена на африканському континенті.
20. Особливості функціонування інституту омбудсмена в країнах Латинської Америки.
21. Організаційно-правовий механізм набуття громадянства ЄС.
22. Повноваження та юрисдикція Верховного представника ЄС з питань спільної зовнішньої політики і політики безпеки.
23. Повноваження та функції правоохоронних агенцій ЄС.
24. Проблеми функціонування ефективного міжнародного механізму контролю за дотриманням прав людини в Україні на сучасному етапі державотворення.

25. Самозахист при порушенні прав людини і громадянина та проблеми його реалізації в сучасних умовах.

Порядок оцінювання

Оцінювання ваших досягнень відбувається за системою відображеною в Таблиці 1 (денна форма) і Таблиці 2 (заочна форма)

Таблиця 1

№	Назва теми	Максимальний бал (виступ, доповнення, вирішення ситуаційних задач, кейсів, тестів тощо)	
		Денна форма	Заочна форма
Розділ 1. Формування концепції прав людини			
1	Права людини. Правовий статус людини та громадянина: загальна характеристика	6	-
2	Механізм забезпечення прав та свобод людини і громадянина: поняття, елементи, гарантії	6	6
3	Міжнародні механізми і процедури органів ООН з додержання прав людини й основних свобод	6	6
4	Конвенції ООН з прав людини та організаційно-правові механізми контролю за їх здійсненням	6	6
Розділ 2. Міжнародні організаційно-правові механізми захисту прав людини			
5	Проблеми імплементації рішення норм міжнародного захисту прав людини в національну правову систему	6	6
6	Європейська інституційна система захисту прав людини	6	6
7	Міжнародний досвід організації моделі «омбудсман +».	6	6
8	Національний превентивний механізм як вид моніторингу прав людини	6	6
Разом		48	42
Виконання самостійної роботи		6	10
Виконання індивідуального завдання		6	10
Екзамен		40	
Всього		100 балів	

Принагідно зазначити, що під час лекцій та інших занять не припустимо відволікатись розмовами з колегами, користуватись мобільними телефонами та іншими гаджетами, порушувати дисципліну в будь який інший спосіб.

Запізнення на лекцію так само не припустимі, викладач залишає за собою право не допустити до заняття магістранта, що порушує дисципліну або запізнюється. Вказані правила поведінки поширюються й на семінарські заняття. Користування гаджетами для доступу до мережі Інтернет

припустиме лише під час семінарських занять при вирішенні ситуаційних задач чи кейсів виключно за вказівкою чи дозволом викладача. Пропущені лекції необхідно відпрацювати переписавши конспект та продемонструвавши його викладачу. Конспект лекцій має бути охайним.

Ваша участь під час роботи на практичному занятті може принести вам до 6 балів за одне заняття. Пропущене практичне заняття відпрацьовується в узгоджений з викладачем час.

виступ із відповіддю на питання за планом практичного заняття, вирішення ситуаційних задач, кейсів, тестів тощо може принести вам до 4 балів за умови, що відповідь буде повною, змістовною та лаконічною;

- для того аби отримати ще 1 бал необхідно брати активну участь в обговоренні питань, які виносяться на практичне заняття (доповнення, відповідь на питання викладача, висловлення своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань тощо);

- якщо, при виступі, ви проявите ґрунтовну підготовку, висловіте власну точку зору щодо висвітлюваної проблеми й підкріпите її аргументацією, правильно відповісте на уточнюючі питання викладача то можете отримати ще 1 бал.

Кожен аспірант (ад'юнкт) має написати та надати викладачу есе на тематику з запропонованого переліку або за власною темою узгодженою з викладачем. Успішне виконання цього завдання оцінюється в: для аспірантів (ад'юнктів) денної форми навчання – 6 балів, заочної відповідно – 10 балів.

При цьому оцінка відбувається узагальненням балів за 5 критеріями: 1) грамотність та оформлення; 2) відповідність змісту темі; 3) структурна логічність; 4) аргументованість висновків; 5) оригінальність роботи та культура посилань на джерела.

Підсумковий контроль з дисципліни відбувається у формі екзамену, на якому ви можете отримати до 40 балів в залежності від повноти та обґрунтованості ваших відповідей. На екзамені ви витягаєте білет, де зазначено три питання з переліку наведеного нижче. Окрім цього, викладач може запропонувати аспіранту (ад'юнкту) вирішити ситуаційну задачу чи кейс, задати додаткові чи уточнюючі питання в межах навчальної дисципліни.

Якщо під час проходження курсу ви набрали 60 балів то маєте право не здавати екзамен вдовольнившись підсумковою оцінкою відповідно до кількості набраних балів.

Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в Таблиці 2.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання до екзамену

1. Поняття та генеза прав людини.
2. Класифікація основних прав та свобод людини і громадянина.
3. Покоління прав людини.
4. Особисті (громадянські), політичні, соціально-економічні, культурні, екологічні права.
5. Поняття, елементи та принципи правового статусу людини і громадянина.
6. Закріплення прав і свобод людини у французькій Декларації 1789 р.
7. Права людини і соціальна держава.
8. Механізм захисту прав та свобод людини і громадянина.
9. Механізм охорони прав та свобод людини і громадянина.
10. Гарантії прав та свобод людини і громадянина: поняття та система.
11. Загальні гарантії прав і свобод людини та громадянина.
12. Спеціальні (юридичні) гарантії прав і свобод людини та громадянина.
13. Національні органи у механізмі забезпечення прав та свобод людини і громадянина.
14. Суб'єкти громадянського суспільства у механізмі забезпечення прав та свобод людини і громадянина.
15. Міжнародні стандарти як елемент міжнародного механізму реалізації прав, свобод та обов'язків людини і громадянина.
16. Універсальна судова система захисту прав людини
17. Статут ООН про права людини.
18. Рада ООН з прав людини.
19. Завдання Міжнародної організації праці у сфері дотримання прав та свобод людини.
20. Завдання Ради Безпеки при ООН у сфері захисту прав людини.

21. Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів і зловживання владою.
22. Функції Економічної і соціальної ради ООН.
23. Кодекс поведінки посадових осіб підтримання правопорядку: загальна характеристика.
24. Класифікації міжнародних документів у галузі прав людини.
25. Поділ міжнародних документів відповідно до змісту прав і свобод людини.
26. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації.
27. Конвенція про права дитини.
28. «Тортури» та «катування»: єдність та диференціація понять.
29. Основні права людини, закріплені в документах ООН: громадські, політичні, економічні, соціальні, культурні.
30. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.
31. Система міжнародного контролю за здійсненням прав людини.
32. Поняття «імплементация», її значення для правотворчості в Україні.
33. Особливості тлумачення поняття «імплементация».
34. Система засобів імплементации міжнародних стандартів прав людини.
35. Національні засоби імплементации міжнародних стандартів з прав людини.
36. Імплементация міжнародних стандартів прав дитини в національне законодавство України.
37. Імплементация міжнародних стандартів прав осіб з інвалідністю в національне законодавство України.
38. Колізії правового регулювання імплементации міжнародних договорів в Україні.
39. Імплементация міжнародних стандартів прав людини внаслідок діяльності недержавних організацій.
40. Імплементация міжнародних норм, які стосуються збройних конфліктів.
41. Імплементация міжнародних норм у сфері правоохоронної діяльності.
42. Женевські конвенції. Стадії їх імплементации.
43. Імплементация міжнародних норм у трудовій сфері.
44. Форми співпраці правоохоронних органів України в рамках договорів з країнами Євросоюзу.
45. Результати співпраці правоохоронних органів України в рамках договорів з країнами Євросоюзу.
46. Структурні елементи імплементации міжнародних норм захисту прав людини: конституційне, законодавче, адміністративне і судове забезпечення.
47. Міжвідомча комісія з питань застосування та реалізації норм міжнародного гуманітарного права в Україні та її завдання.

48. Участь недержавних організацій у розробці міждержавно-правових норм у галузі прав людини.

49. Структура (складові елементи) європейської системи захисту прав людини.

50. Система Ради Європи.

51. Основні механізми НБСЄ/ОБСЄ.

52. Система Європейського Союзу.

53. Загальна характеристика Маастрихтського договору.

54. Загальна характеристика Амстердамського договору.

55. Вимоги до країн які бажають стати членами ЄС відносно демократичних засад та прав і свобод людини.

56. Європейські засади захисту прав людини.

57. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом: практична реалізація.

58. Основні напрямки державної політики України у сфері європейської інтеграції України.

60. Рамкова конвенція про захист національних меншин.

61. Європейська хартія регіональних мов або мов меншин.

62. Європейський суд з прав людини: загальна характеристика.

63. Конвенційно-договірні органи контролю за дотриманням прав людини в Раді Європи.

64. Консультативний комітет РКЗНМ.

65. Комітет експертів ЄХРМ.

66. Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню.

67. Європейський комітет із соціальних прав.

68. Роль практики Європейського суду з прав людини як джерела національного права.

69. Практика Європейського Суду з прав людини щодо права на життя (справа Макканн та інші проти Сполученого Королівства 1995 р.).

70. Практика Європейського Суду з прав людини щодо заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання (справа Сьорінг проти Сполученого Королівства 1989 р.).

71. Практика Європейського Суду з прав людини щодо права на свободу та особисту недоторканість (справа Харченко проти України 2001 р.).

72. Практика Європейського Суду з прав людини щодо права на свободу зібрань та об'єднання (справа Веренцов проти України 2013 р.).

73. Порядок (процедура) звернення індивіда до Європейського суду з прав людини.

74. Юридична сила та виконання рішень Європейського Суду з прав людини.

75. Поняття моделі «омбудсман +».

76. Історія виникнення інституту омбудсмана і його роль в забезпеченні прав людини.

77. Шведська модель омбудсмана.
78. Англійська модель омбудсмана.
79. Види омбудсманів. Місце омбудсмана в системі органів державної влади.
80. Передумови та етапи становлення інституту омбудсмана в країнах Америки, Азії, Африки, Австралії.
81. Рецепція інституту омбудсмана у країнах Східної Європи і СНД.
82. Поняття НПМ.
83. Мандат НПМ.
84. Поняття місця несвободи.
85. Моделі НПМ та їх види.
86. Правовий статус Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
87. Призначення на посаду Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
88. Звільнення з посади Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
89. Департамент з питань реалізації НПМ та його функції.
90. Місця несвободи в Україні та країнах Європейського Союзу: порівняльна характеристика.

Політика академічної доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились неухильно дотримуватись принципів академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших курсантів (студентів, слухачів);
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань курсантів (студентів, слухачів).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Європейська соціальна хартія (переглянута) від 03.05.1996. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062 (дата звернення: 02.09.2020).
2. Загальна декларація прав людини. Київ: Право. 1995. 56 с.
3. Конвенція про захист прав і основоположних свобод людини від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 02.09.2020).

4. Конвенція про права дитини від 20.11.1989. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021 (дата звернення: 02.09.2020).
5. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71 (дата звернення: 02.09.2020).
6. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання від 10.12.1984. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085 (дата звернення: 04.09.2020).
7. Конституція України: станом на 1 верес. 2016 р.: відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2016. 82 с.
8. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 07.03.1966. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105 (дата звернення: дата звернення: 02.09.2020).
9. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043 (дата звернення: 03.09.2020).
10. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042 (дата звернення: дата звернення: 02.09.2020).
11. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 № 3477-IV. Офіційний вісник України. 2006. № 12. Ст. 792.
12. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 № 1906-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 50. Ст. 540.
13. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Закон України від 17.07.1997 № 475/97-ВР. Офіційний вісник України. 1997. №29. Ст. 11.
14. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997 № 776/97-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1998. № 20. Ст. 99.
15. Устав Организации Объединённых Наций и Устав Международного Суда от 26.06.1945. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010 (дата звернення: 02.09.2020).

Допоміжна:

1. Аль-Шару Джехад Маджед Мохаммад. Антропологические аспекты деления человечества на расы, возникновение расизма и закрепление его в

международном праве. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Юриспруденція». 2015. Вип. 13 (2). С. 120–123.

2. Аль-Шару Джехад Маджед Мохаммад. Международная конвенция по ликвидации всех форм расовой дискриминации в контексте разработки международно-правовых стандартов. Держава і право: зб. наук. праць. Київ, 2017. Вип. 75. С. 385–395.

3. Аль-Шару Джехад Маджед Мохаммад. Роль органов ООН в борьбе с расизмом и расовой дискриминацией. Держава і право: зб. наук. праць. Київ, 2015. Вип. 69. С. 364–373.

4. Алямкін Р. Міжнародно-правовий режим захисту прав людини під час внутрішніх збройних конфліктів. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2014. № 6. С. 47–51

5. Анісімова Г. В. Проблеми адаптації законодавства у сфері забезпечення вимог екологічної безпеки до права Європейського Союзу. Адаптація до права ЄС регулювання економіки України в сучасних умовах : зб. наук. пр. (за матеріалами «Круглого столу», м. Харків, 26 трав. 2015 р.). Харків, 2015. С. 65-69.

6. Антонович М. М. Україна в міжнародній системі захисту прав людини. К. : Вид. дім «KM Academia», 2000. 262 с.

7. Антонович М. М. Україна в міжнародній системі захисту прав людини: Теорія і практика / М. М. Антонович. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 384 с.

8. Антонович М. Міжнародна система захисту прав людини: кризь призму України. Український часопис міжнародного права. 2004. № 3. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/2742/Antonovych_Mizhna_rodna_systema_zakhystu.pdf (дата звернення: 02.09.2020).

9. Асірян С. Р. Створення та діяльність Комісії ООН з прав людини (1946–2006 р.). Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». 2013. Вип. 4. Т. 2. С. 174–176.

10. Бакуменко Н. В. Виконання рішень Європейського суду в країнах-учасниках ЄС. Порівняльно-аналітичне право. № 5. 2017. С. 365–367.

11. Беяневич О. А. Про застосування практики Європейського суду з прав людини. Вісник КНУ ім. Тараса Шевченка. Сер. Юридичні науки. 2009. № 81. С. 32-38.

12. Бойко І.І. Екстрадиція біженців: особливості процесуальної регламентації. Альманах міжнародного права. 2018. № 19. С. 39-50.

13. Буткевич В. Особливості з'ясування правового змісту ст. 3 ЄКПЛ та застосування основних стандартів. Європейський суд з прав людини. Судова

практика / за заг. ред. В. Г. Буткевича. Київ : Ред. журн. «Право України», 2011. Вип. 1, ч. 1–2 : Стаття 3 ЄСПЛ «Заборона катувань» : у 3 ч. С. 791–895.

14. Буткевич В. Право на життя – основоположне право ЄКПЛ. Становлення та розвиток критеріїв і стандартів його застосування. Європейський суд з прав людини. Судова практика. Вип. 2 : Стаття 2 ЄКПЛ «Право на життя» : у 3 кн. / за заг. ред. В. Г. Буткевича. Київ : Ред. журн. «Право України», 2011. Кн. 2. С. 199–613.

15. Буткевич О. В. Історія міжнародного права : навч. посібник / О. В. Буткевич. К. : Вид-во Ліра-К, 2013. 408 с.

16. Войченко С. В. Поняття та форми імплементації в сучасному міжнародному праві. Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. 2009. № 46. С. 363–369.

17. Гнатовський М. М. Становлення та тенденції розвитку європейського правового простору: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. К., 2002. 22 с.

18. Гнатовський М. М., Короткий Т. Р., Хендель Н. В. Міжнародне гуманітарне право : довід. для юристів громад. приймалень. Одеса : Фенікс, 2015. 92 с.

19. Горобець Н. Г. Виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні: організаційно-правові аспекти. Держава і право. Серія: «Юридичні науки»: зб. наук праць. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2015. Вип. 70. С. 226–241.

20. Горобець Н. Г. Деякі доктринальні підходи щодо механізму захисту права власності в сучасному міжнародному праві. Часопис Київського університету права. 2015. № 4. С. 365–370.

21. Горобець Н. Г. Огляд стану виконання рішень Європейського Суду з прав людини в контексті захисту права власності. Часопис Київського університету права. 2015. № 1. С. 293–299.

22. Грибова Т. Л. Місце уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у реалізації національного превентивного механізму. Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. Правознавство. 2019. Т. 24. Вип. 1(34). С. 16-22.

23. Дідковська І. О. Омбудсман у системі інститутів правової держави: порівняльно-політологічний аналіз: автореф. дис ... канд. політ. Наук. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ, 2007. 19 с.

24. Дмитрієв А.І., Муравйов В.І. Міжнародне публічне право : навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2000. 640 с.

25. Донеллі Дж. Права людини у міжнародній політиці. Львів: Кальварія, 2004. 280 с.

26. Дроздов О. М. До проблеми перегляду судових рішень на підставі встановлення комітетом з прав людини ООН порушення Україною міжнародних зобов'язань. Адвокат. 2011. № 12. – С. 11–18.

27. Європейська конвенція з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст / уклад. і наук. ред. О. Л. Жуковська. Київ : ЗАТ «ВІПОЛ», 2004. 960 с.

28. Загоруй І.С. Поняття «права людини»: теоретико-правові підходи до розумінні прав людини. Вісник Луганського університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. 2016. № 2. С. 66-82.

29. Законодавство України проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання. Науково-практичний коментар. Хавронюк М.І., Гацелюк В.О. Київ: ВАІТЕ, 2014. 320 с.

30. Закриницька В. Омбудсмен з прав дитини в механізмі державного захисту прав, свобод і законних інтересів дітей: зарубіжний досвід досвід. Вісник академії правових наук України. 2012. № 4 (71). С. 346–356.

31. Зубарева А. Взаємовідносини Комітету ООН з прав людини з іншими договірними органами з прав людини системи ООН. Вісник Львівського університету. Серія «Міжнародні відносини». 2015. Випуск 37. Частина 2. С. 39–46.

32. Зубарева А. Є. Доповіді держав-учасниць Міжнародного Пакту про громадянські та політичні права 1966 р. як елемент моніторингового механізму Комітету ООН з прав людини. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Юриспруденція. 2013. Вип. 6- 1(2). С. 227–230.

33. Зубарева А. Є. Міжнародно-правовий статус Комітету ООН з прав людини : дис. дис. ... канд. юрид. наук. . Одеса, 2015. 211 с.

34. Зубарева А. Є. Міжнародно-правові основи взаємодії Комітету ООН з прав людини із інституційним механізмом Організації Об'єднаних Націй. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2013. Вип. 21. Т. 3. С. 218–221.

35. Іванків І. Б. Відмінні ознаки прав людини третього покоління. Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки. 2016. Т. 181. С. 54–57.

36. Іванченко О. Способи узгодження норм національного права з нормами міжнародного права. Юридичний вісник. 2013. Вип. 2. С. 178–182.

37. Камінська Н. В. Проблеми виконання в Україні рішень Європейського суду з прав людини. Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. 2017. № 1 (13). С. 250–261.

38. Корчевна Л. О., Левенець А. В. Інститут спеціалізованого омбудсмена в механізмі захисту прав людини та перспективи його

запровадження в Україні. Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. Правознавство. 2018. Т. 23. Вип. 1(32). С. 7-14.

39. Кочура О. О. Окремі аспекти виконання Україною рішень Європейського суду з прав людини. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2015. Вип. 32. Том 1. С. 116–121.

40. Лазарева Л. Європейський омбудсмен та європейська мережа омбудсменів як інституції перспективної співпраці для України. Актуальні проблеми державного управління. 2012. Вип. 4. С. 90–93.

41. Литвиненко І.Л. Міжнародно-правові механізми захисту прав людини. Університетські наукові записки. 2005. № 4 (16). С. 271–279.

42. Луспенник Д. Застосування ст. 10 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод при розгляді судами справ за позовами про захист честі, гідності і ділової репутації. Вісник Академії правових наук України. 2002. № 4. С. 106–111.

43. Мазур О. Реалізація положень ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у національному законодавстві під час утримання підозрюваного в умовах ізоляції. Науковий часопис Національної академії прокуратури. 2017. № 3. С. 90–97.

44. Майданик О. О. Інститут омбудсмана у механізмі забезпечення прав людини в Україні. Адвокат. 2010. № 7 (118). С. 12-16.

45. Максимович Р. О. Співвідношення понять «охорона» та «захист» соціальних і економічних прав і свобод людини: теоретико-правові засади. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». 2014. Вип. 5. № 1. С. 101–106.

46. Маланчук П. Вступ до міжнародного права за Ейкхерстом / пер. з англ. Харків: Консум, 2000. 592 с.

47. Малькевич М.М. Генеза прав людини: правий та філософський аспекти. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2014. № 4. С. 54-66.

48. Марцеляк О. В. Конституційно-правий статус інституту омбудсмана: світовий досвід та українська модель : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук . Нац. ун.-т "Одеська юридична академія". Одеса, 2004. 36 с.

49. Мицик В. В. Права людини у міжнародному праві. Міжнародноправові механізми захисту : підручник для ВУЗів / Київ. нац. ун. ім. Тараса Шевченка, Ін. міжнар. відносин. К. : Видавничий дім «Промені», 2010. 722 с.

50. Мінімальні стандарти належного поведіння: аналіз національного та міжнародного досвіду: практичний посібник / Ю. Л. Белоусов,

М.М. Гнатовський, В.О. Гацелюк, А.Л. Федорова; за заг. ред. Ю.Л. Белоусова. К.: Ваіте. 2013. 170 с.

51. Наливайко Л.Р., Степаненко К.В., Щербина Є.М. Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник. Дніпро: ДДУВС, 2016. 221 с.

52. Особливості реалізації національних превентивних механізмів у форматі «Омбудсман +»: аналіз міжнародного та національного досвіду : [Аналітичний огляд] / Ю. Л. Белоусов, В. О. Гацелюк, Н. С. Кульчицький, О. А. Мартиненко // за заг. ред. Ю. Л. Белоусова. К. : Атіка, 2012. 96 с.

53. Паризькі принципи «Щодо статусу національних інститутів, які займаються заохоченням і захистом прав людини», затверджені Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН № 48/134 від 20 грудня 1993 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU93312.html (дата звернення: 02.09.2019).

54. Пархоменко Н. М. Гармонізація законодавства України з європейським та міжнародним правом: методи, етапи, види. Часопис Київського університету права. 2012. № 1. С. 338–342.

55. Плавич В.П. Імплементация норм і принципів сучасного міжнародного права у внутрішнє право (порівняльно-правові аспекти). Держава і право. 2013. Вип. 60. С. 20–28.

56. Посібник з моніторингу соціальних місць несвободи / Кобзін Д.О., Черноусов А.М., Щербань С.В. – Київ: ВАІТЕ, 2016 – 44 с.

57. Посібник з організації візиту НПМ та написання звіту / Кобзін Д.О., Черноусов А.М., Щербань С.В. Харків: ХІСД, 2015. 27 с.

58. Посібник з проведення проваджень Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у справах про катування та неналежне поводження у взаємодії з представниками неурядових організацій. Белоусов Ю.Л., Пивоваров В.С., Швець С.П. Київ: ВАІТЕ, 2014. 112 с.

59. Практикум моніторингу місць несвободи у діяльності НПМ. ГО «Центр інформації про права людини» / Волік В. І. К.: Priority Group, 2017. 60 с.

60. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16.09.2014 р. Відомості Верховної Ради. 2014. № 40. Ст. 2021.

61. Проблеми захисту прав людини: міжнародно-правові та національні аспекти: матер. наук. студ. конф. (10 грудня 2015 р., м. Одеса). Одеса : Фенікс, 2015. 125 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/3282/Problemy%20zahysstu%2>

звернення: 04.09.2020).

62. Рабінович С.П. Права людини у природно-правовій думці неотомізму : автореф. дис. ... канд. юрид. наук . Нац. ун.-т "Одеська юридична академія". Одеса, 2003. 20 с.

63. Регіональні представництва Уповноваженого: Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. URL: <http://www.ombudsman.gov.ua/ua/page/secretariat/regionalni-predstavnicztva-upovnovazhenogo/> (дата звернення: 02.09.2020).

64. Рекомендація № 119 Всесвітньої конференції щодо політики у сфері культури від 06.08.1982. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_756 (дата звернення: 02.09.2020).

65. Рогова О.Г. Право на життя в системі прав людини: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Нац. юр. Академія України ім. Я. Мудрого. Харків, 2006. 21 с.

66. Севастьянова Н. І. Виконання рішень Європейського суду з прав людини як форма імплементаційних процесів. Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. праць / редкол.: С. В. Ківалов (голов. ред.) та ін. ; відп. за вип. Ю. М. Оборотов. Вип. 52. О. : Юридична література, 2010. 476 с.

67. Сімонович, Д.В. Європейські стандарти забезпечення прав людини у досудових стадіях кримінального процесу України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харк. нац. ун.-т внутр. справ. Харків, 2011. 20 с.

68. Слінько Т. М. Практика Європейського суду з прав людини як джерело інтерпретаційної діяльності Конституційного Суду України. Форум права. 2013. № 3. С. 596–601.

69. Соломяна А.В., Орловська Н.А. Національний превентивний механізм як форма участі громадян у запобіганні злочинності. Науковий вісник Сіверщини. Серія: Право. 2017. № 1. С. 154-164.

70. Степаненко К.В. Конвенційний механізм міжнародного захисту прав людини в системі ООН. Альманах міжнародного права. 2018. № 19. С. 105-113.

71. Теорія та практика застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: компендіум / О. В. Сердюк, Ю. В. Щокін, І. В. Яковюк та ін.; за заг. ред. О. В. Сердюка, І. В. Яковюка. Харків: Право, 2017. 374 с.

72. Тимченко Л. Д., Кононенко В. П. Міжнародне право. Київ : Знання, 2012. 631 с.

73. Тичина В. П. Міжнародна правосуб'єктність Організації економічного співробітництва та розвитку. Науковий вісник Ужгородського

національного університету. Серія «Право». 2017. Випуск 46. Том 2. С. 166–170.

74. Тичина В. П. Роль Організації економічного співробітництва та розвитку в умовах глобалізації міжнародних економічних відносин. Право і суспільство. 2016. № 5. С. 209–214.

75. Ткаліч А. О. Роль омбудсмана в системі захисту прав людини і громадянина. Наукові праці МАУП. 2010. № 2 (25). С. 199-203.

76. Усманов Ю.І. Генезис права на життя як імперативної норми міжнародного права. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016, Вип. 39. С. 144–150.

77. Усманов Ю.І. Загальні відмінності захисту права на життя в умовах збройного конфлікту й ситуацій насильства всередині держави. Альманах міжнародного права. 2018. № 19. С. 114-123.

78. Христова Г. Відступ держави від зобов'язань у сфері прав людини під час суспільної небезпеки. Visegrad Journal on Human Rights. 2018. № 4. С. 119-126.

79. Христова Г. Доктрина «R2P»: зобов'язання держави та міжнародної спільноти щодо захисту прав людини. Вісник Національної академії правових наук України. 2014. № 2 (77). С. 42-52.

80. Христова Г. Конструкція зобов'язань держави у сфері прав людини: порівняльний аналіз міжнародних та європейських підходів. Вісник Національної академії правових наук України. 2014. № 4 (79). С. 25-36.

81. Шевчук С. Європейська конвенція про захист прав людини та основних свобод: практика застосування та принципи тлумачення в контексті сучасного українського праворозуміння. Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі. 1999. № 2. С. 96–106.

82. Шпакович О. Особливості способів імплементації міжнародно-правових норм. Віче. 2010. № 17. С. 23–25.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.nplu.org> - сайт Національної бібліотеки України ім. Ярослава Мудрого
2. <http://www.euro-ombudsman.eu.int> - сайт європейського уповноваженого з прав людини
3. <http://www.nbu.gov.ua> – сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського
4. <http://www.ombudsman.gov.ua> – сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
5. <http://www.rada.gov.ua>. - сайт Верховної Ради України